

lokken richting metaplek. Dan gaan ze zelf andere mogelijkheden zien die passen bij hun persoon en situatie. Als ouders een luisterend oor vinden bij een hulpverlener horen ze hun eigen verhaal al op een andere manier. De vragen van de ander en diens solidaire 'presentie' bieden de mogelijkheid afstand te nemen en nieuwe perspectieven te zien. Het middendeel van het boek 'Wat als het meta-denken stagneert?' begint met een opstel dat weergeeft hoe ouders die in een vechtscheiding verwickeld zijn hun kinderen knel zetten door elkaar te demoniseren. Het beschrijft een reeks bijeenkomsten met ouders, kinderen en netwerkleden waarin wordt getracht om ouders van tunnelvisie naar reflectie te brengen, van (destructieve) monoloog naar dialoog. Volgende opstellen laten onder meer zien hoe ouders met een verstandelijke handicap of psychiatrische problematiek, en ouders die lijden onder de uithuisplaatsing van een kind hulp krijgen bij het nemen van een stapje richting die metapositie. Het middendeel van het boek eindigt met een brede uiteenzetting met de titel *De metapositie aanzetten!*. In haar slotbijdrage stelt Van der Pas dat META de enige plek is waar het kind nooit komt. Metadenken gebeurt niet met, maar over het kind. En ja, het stelt hoge eisen aan hulpverlener en ouder, maar we moeten 'roeien met de riemen die we zijn' en dat loont in veel gevallen. *Hoezo denken ouders niet na?* is een beknopt boekje, aan te bevelen aan zowel degenen die met de literatuur over ouderschapskunde bekend zijn als die er onbekend mee zijn. Het geeft beperkte theorie (over de buffers voor ouderschap bijvoorbeeld, waarvan metadenken er eentje is) maar die wordt goed uitgewerkt in de uiteenlopende praktijkvoorbeelden. Die praktijkvoorbeelden uit diverse werksettings zijn concreet en

spreken tot de verbeelding. Het boek stimuleert het denken en kan een steun zijn in de praktijk van het werk met ouders en kinderen.

NEL JAGT

SCHOON, HEEL EN WERKZAAM?

• **Lub, V.** (2013). **Schoon, heel en werkzaam? Een wetenschappelijke beoordeling van sociale interventies op het terrein van buurtleefbaarheid.** Den Haag: Boom Juridisch (263 pp. € 26).

Het boek van Vasco Lub raakt het hart van het sociaal werk. Met dit boek beweegt Lub naar de essentie van ons werk. Hij vraagt zich af: hebben onze interventies op het terrein van buurtleefbaarheid zin? Hij geeft antwoord in de stijl van een onderzoeksverslag. Met keiharde cijfers onderbouwt Lub zijn betoog over de werkzaamheid van gangbare beleidsopvattingen en interventietheorieën. Hij richt zich onder andere op interventies die de buurtcontacten tussen midden- en achterstandsgroepen stimuleren, het vergroten van sociale controle en bewonerscontacten, maar ook het inzetten van straatcoaches om jongerenoverlast te verminderen en de inzet van sport en spel in de wijk. De meest vanzelfsprekende en gangbare interventietheorieën komen aan bod en worden zorgvuldig onderzocht op hun houdbaarheid. Lub raadpleegt daarvoor buitenlandse en Nederlandse onderzoeken. Zijn conclusies zijn niet mals. Vaak constateert hij dat (de op beleid gebaseerde) interventies niet of nauwelijks het beoogde effect hebben of slecht op één punt werkzaam zijn. Al het harde werken, al die uren van oprechte inzet, levert dat werkelijk zo weinig op? Zetten we wel de juiste interventie in om de beoogde doelen te realiseren?

Tijdens het lezen van dit boek blijven deze en andere vragen me bezighouden. In hoeverre is het resultaat van ons werk eigenlijk in cijfers te vangen? Welke gegevens bepalen of een bepaalde interventie een succes is of niet? Dit boek zet je aan het denken en is daarmee goed bruikbaar om het gesprek met je collega's aan te gaan en kritisch naar je eigen werk te kijken. In het laatste hoofdstuk geeft Lub speerpunten aan voor beleid en maakt hij zich hard voor de noodzaak van meer onderzoek. Toch voel ik me na het boek enigszins onthand: 'wat dan wel?', maar daar is dit boek mijns inziens dan ook niet voor bedoeld. Het is een zorgvuldig naslagwerk over de werkzaamheid van het hier en nu van buurtleefbaarheid.

CARIN VAN DER STEEGE, BUURTCOACH WEHL/NIEUW WEHL

RECTIFICATIE

De recensie van *Ontregelen* van Jos van der Lans in Maatwerk nummer 2015-06 is geschreven door Carin van der Steege en niet door Marianne Lenkhoff zoals foutief vermeld stond.

NARRATIEF COACHEN

• **Huijgevoort, T. van & Koren, G.** (2015). **Narratief coachen. De kracht van het zelfverhaal.** Amsterdam: Uitgeverij Boom-Nelissen (176 pp. € 22,50).

Toos van Huijgevoort en Gea Koren zijn zielsverwanten die beiden narratief coachen vanuit een holistisch mensbeeld. In hun gezamenlijk geschreven boek doen zij aan de hand van sprookjes, mythes en poëzie het narratief coachen uit de doeken. Ba-

sis van het narratief coachen is de Zelfkennismethode (ZKM) en het daarop aansluitende zelfsturend leren. In dit boek kun je onder andere leren wat gevoels-akkoorden zijn en hoe je vanuit een niet-wetende houding de coachee zijn of haar eigen zelfverhaal kan laten ontdekken.

Dit boek is interessant voor iedereen die zich wil verdiepen in narratief coachen en geen allergie heeft voor termen als *oergrond* en *schatkistje*. Ook degene die een dergelijke allergie wel heeft of zich stoort aan bij vlagen tenenkrommende gedichten kan baat bij dit boek hebben. Het is geschreven door ervaren en gedreven coaches met verstand van hun vakgebied. Er staan genoeg waardevolle tips in om ook de cynicus waar voor zijn geld te geven.

WERNER VAN DE VREDE, AMBULANT HULPVERLENER PERSPECTIEF GZ AMSTERDAM/ZAANSTREEK-WATERLAND.

PERESTROJKA IN DE ZORGSECTOR

• **Blok, J. de, Suichies, H. & Vogelpoel, L.**, (red.) (2015). **Het alternatief voor de zorg. Humaniteit boven bureaucratie.** Amsterdam: Boom (360 pp. € 25).

Er wordt in Nederland excellente zorg verleend. Daar is iedereen het over eens. Zo pronkte Nederland vorig jaar weer bovenaan een internationaal lijstje over de kwaliteit van de zorg. Wat minder bekend is, is dat we deze hoge positie voornamelijk danken aan de professionele autonomie van de zorgverleners. De laatste jaren is deze onafhankelijkheid steeds verder onder druk komen te staan. Nederland dreigt door een verstikkende vorm van bureaucratie

af te glijden tot de middenmoot en de kwaliteit en bereikbaarheid van de zorg is in het geding. Op 11 maart 2015 timmerden huisartsen het manifest *Het roer moet om* op de deuren van de Tweede Kamer. Hierin riepen zij op tot minder regeldruk. Het lijkt erop dat de gezamenlijke stem van huisartsen resultaten boekt. In het verlengde hiervan beoogt *Het alternatief voor de zorg* het roer om te gooien voor de hele zorgsector. Het boek is een verzameling artikelen, interviews en gedichten waarin een beeld wordt geschetst van de problematiek en haar oplossingen. Opvallend genoeg tonen de auteurs weinig heimwee naar de situatie voor de privatisering. De schrijvers willen niet terug, maar vooruit. Wel is het duidelijk dat het huidige stelsel fundamentele gebreken kent. Zo zijn de overhead-kosten in de Nederlandse ziekenhuizen dramatisch gestegen sinds haar invoering. Enkel in de VS (kampioen van de geprivatiseerde zorg) wordt meer geld verspild aan overhead dan in Nederland. Ook wordt er steeds meer kostbare werktijd verspild aan het invullen van voor de zorg irrelevante lijstjes. De macht van de zorgverzekeraars is zo groot geworden dat zij bepalen hoe zorg geleverd moet worden. Daarnaast is het systeem gebouwd op wantrouwen voor de professional. Waar tien jaar geleden artsen nog werden gezien als professionals die goede zorg willen verlenen, worden ze nu benaderd als potentiële fraudeurs die hun expertise misbruiken om de staat een poot uit te draaien. Dit heeft ook een negatief effect op het niveau van de zorg. Zorg-

verleners zijn mensen die intrinsiek gemotiveerd zijn om hun werk goed te doen. Wanneer dit stelselmatig ontkend

wordt en er zwaar wordt ingezet op externe motivatie kan er *crowding out* plaatsvinden waardoor de intrinsieke motivatie vermindert of zelfs verdwijnt. De auteurs van dit boek roepen op tot Perestrojka (hervorming). Net zoals de oude Sovjet-Unie dreigt het zorgstelsel ten onder te gaan aan een verstikkende bureaucratie en beperking van individuele vrijheid. Het slotmanifest van dit boek kun je dan ook samenvatten met de formule beroepseer + zorg op maat = het alternatief. In dit schema gaan de zorgverzekeraars faciliteren in plaats van dirigeren en bepalen de patiënten samen met de zorgverleners wat goede zorg is. De aandacht dient verlegd te worden van kostenbeheersing naar kwaliteitsverbetering en van schaalvergroting naar het individu. De focus ligt daarbij op vakmanschap, de bezieling van zorgverleners en de verbinding met de patiënt. Dit zijn misschien zachte waarden, maar daarom niet minder reëel. Het huidige zorgstelsel is gebaseerd op de utopie van een vrije markt. Het alternatief wijst naar de realiteit van goede zorg. *Het alternatief voor de zorg* is een rijk en inspirerend boek. Gedegen artikelen worden afgewisseld met poëzie, interviews en praktijkverhalen. Alhoewel het voornamelijk handelt over medische zorg is het ook van belang voor de sociale professional. Ook in deze sector viert bureaucratisering en regeldrift hoogtij en is een beweging richting humanitaire waarden geen overbodige luxe maar een noodzakelijk alternatief.

WERNER VAN DE VREDE, AMBULANT HULPVERLENER PERSPECTIEF GZ AMSTERDAM/ZAANSTREEK-WATERLAND.